

**Ελαττωματικές αποφάσεις στην ανώνυμη εταιρία
(η περίπτωση των άκυρων και ακυρώσιμων αποφάσεων του ΔΣ
και της ΓΣ)**

Πέτρος Αλικάκος

Δ.Ν., Πρόεδρος Πρωτοδικών

I. Η απόφαση ως δικαιοπραξία και ως διαδικασία

Η απόφαση είναι το νομοτεχνικό εργαλείο διαμόρφωσης της βούλησης ενός νομικού προσώπου που διαθέτει συλλογικά όργανα. Το συλλογικό όργανο λαμβάνει την απόφαση και η απόφαση με τη σειρά της ως οργανική πράξη, ως σχηματοποιημένη βούληση, καταλογίζεται στο νομικό πρόσωπο και όχι στο όργανο. Δηλ. δεσμεύει το νομικό πρόσωπο και όλα τα υπόλοιπα όργανα του και τα μέλη του. Δικαιολογητικός λόγος δέσμευσης της απόφασης ως προς τα μέλη είναι αυτή η ιδιότητα του μέλους.

Η απόφαση ενός συλλογικού οργάνου είναι μια δικαιοπραξία. Διατυπώθηκαν πολλές απόψεις σχετικά με τη νομική φύση της απόφασης συλλογικού οργάνου. Η επικρατέστερη είναι ότι πρόκειται για συλλογική πράξη. Οι δηλώσεις βούλησης των μελών, δηλ. οι ψήφοι τους, κατευθύνονται παράλληλα, απευθυνόμενες στη συλλογική οντότητα. Το αποτέλεσμα της απόφασης δεσμεύει και τα μέλη που δεν μετείχαν στη συνεδρίαση του συλλογικού οργάνου. Τέλος το υποκείμενο της απόφασης είναι το συλλογικό όργανο και η απόφαση καταλογίζεται στο νομικό πρόσωπο.

Από τα παραπάνω διαπιστώνουμε ότι η απόφαση ενός συλλογικού οργάνου είναι μια διαδικασία. –Προκειμένου να εκφρασθούν οι δηλώσεις

βούλησης των μελών, προκειμένου να σχηματισθεί το αποτέλεσμα με την απλή ή την ενισχυμένη πλειοψηφία ή την ομοφωνία τηρείται μια προδικασία (πρόσκληση, κοινή σύνοδος των μελών). Υφίσταται επίσης η κύρια διαδικασία (προτάσεις των μελών, ψηφοφορία, σχηματισμός πλειοψηφίας), όπως και διαδικασία μετά τη λήψη της απόφασης (ανακοίνωση του αποτελέσματος, δημοσιότητα της απόφασης).

II. Είδη ελαττωματικότητας δικαιοπραξίας

Από τη νομική θεωρία των δικαιοπραξιών γνωστά είδη ελαττωματικότητας και παθογένειας μιας δικαιοπραξίας είναι, με τη διαβάθμιση σοβαρότητας του ελαττώματος: η ανυποστασία, δηλ. η μη ύπαρξη στο νομικό κόσμο, η ακυρότητα, δηλ. η κατάρτιση της δικαιοπραξίας, πλην όμως με ελάττωμα του κύρους της, συνήθως στο περιεχόμενό της (άρθρ. 174 , 178 ΑΚ), το οποίο ελάττωμα την καθιστά κατά πλάσμα δικαίου ανύπαρκτη (άρθρ. 180 ΑΚ), η ακυρωσία, δηλ. η δικαιοπραξία που ενέχει κάποιο ελάττωμα, παράγει όμως τα αποτελέσματά της μέχρι την ακύρωσή της από το δικαστήριο, οπότε και εξομοιώνεται με την εξ αρχής άκυρη (άρθρ. 184 ΑΚ). Τέλος υφίσταται και η ανενέργεια της δικαιοπραξίας, πρόκειται για μια υποστατή και έγκυρη δικαιοπραξία, η οποία όμως δεν αναπτύσσει τα έννομα αποτελέσματά της για ορισμένο λόγο (π.χ. δεν έχει καταχωρηθεί σε βιβλίο ή ηλεκτρονικό μέσο δημόσιας πίστης).

III. Είδη ελαττωματικότητας απόφασης συλλογικού οργάνου ΑΕ

Κατ' αντιστοιχία προς τις κατηγορίες των ελαττωματικών δικαιοπραξιών ο νομοθέτης εισήγαγε κατηγορίες ελαττωματικών αποφάσεων και συγκεκριμένα στο δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας ελαττωματικών αποφάσεων διοικητικού συμβουλίου και γενικής συνέλευσης. Στο σημείο

αυτό πρέπει να επισημάνουμε ότι ο κ.ν. 2190/1920 με όλες τις τροποποιήσεις του μέχρι το 2018 δεν προέβλεπε κάτι σχετικό με τις ελαττωματικές αποφάσεις του Δ.Σ. Με τον τελευταίο νόμο 4548/2018 υπάρχει ειδική διάταξη για τις ελαττωματικές αποφάσεις του Δ.Σ., διακρινόμενες σε άκυρες και ακυρώσιμες και όχι σε ανυπόστατες.

Παραπέρα, μέχρι το έτος 2007 ο νομοθέτης δεν προέβλεπε την περίπτωση της ανυπόστατης απόφασης Γ.Σ. Για πρώτη φορά με το ν. 3604/2007 (άρθρ. 44) προβλέφθηκε η έννοια της ανυπόστατης απόφασης. Τρία χρόνια νωρίτερα είχαμε δημοσιεύσει τη δ.δ. στην οποία εκτενώς αναπτύσσαμε το ζήτημα της ανυπόστατης απόφασης. Την ανυποστασία της απόφασης ο νομοθέτης τη συνδύασε με την ιδιότητα του μετόχου, του υποκείμενου δηλ. της δικαιοπραξίας της απόφασης.

Πέρα από την ανυποστασία προβλέπεται η ακυρότητα των αποφάσεων της Γ.Σ. και του ΔΣ. Στο νέο νόμο της Α.Ε. η ακυρότητα συνδέεται κατά κύριο λόγο με το περιεχόμενο της απόφασης, κατ' εφαρμογή της αρχής του άρθρ. 174 ΑΚ και του άρθρ. 178 ΑΚ (αντίθεση στα χρηστά ήθη). Αποτελεί δηλ. κύρωση της ελαττωματικής απόφασης ως δικαιοπραξίας. Η ακυρότητα συνδέεται όμως και με την ύπαρξη ελαττώματος κατά τη διαδικασία λήψης της απόφασης, όταν πρόκειται για σοβαρά ελαττώματα, όπως π.χ. μη ύπαρξη σύγκλησης της Γ.Σ.

Ο νόμος προβλέπει και την ακυρωσία της απόφασης του Δ.Σ και της Γ.Σ. Η ακυρωσία της απόφασης προβλέπεται για λόγους που ανάγονται αποκλειστικά στη διαδικασία (προδικασία και κύρια διαδικασία) λήψης της απόφασης και αφορούν σε δευτερεύοντα θέματα της διαδικασίας (π.χ. έλλειψη πληροφοριών στους μετόχους). Τέλος ο νόμος δεν προβλέπει ρητά την ανενέργεια της απόφασης οργάνου της ΑΕ, ως παθογενή μορφή απόφασης, όμως κατ' αποτέλεσμα αυτή είναι η

συνέπεια για ορισμένες αποφάσεις που υπόκεινται π.χ. σε δημοσίευση στο ΓΕΜΗ ή υπόκεινται σε αποδοχή από ένα πρόσωπο (π.χ. περίπτωση εκλογής και διορισμού διοίκησης).

IV . Ελαττωματικές αποφάσεις ΔΣ

Στον νέο νόμο 4548/18 προβλέπονται για πρώτη φορά ειδικές ρυθμίσεις για τις ελαττωματικές αποφάσεις του Δ.Σ. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του νόμου αυτό έγινε, διότι «κρίθηκε ...σκόπιμο για την πληρότητα και την ασφάλεια του δικαίου να υπάρξει ρύθμιση των ελαττωματικών αποφάσεων και να αντιμετωπιστούν προβλήματα που ανακύπτουν λόγω της απουσίας ρύθμισης, και στα οποία η νομολογία δεν έχει καταλήξει σε ασφαλή συμπεράσματα».

Έτσι, κατά το άρθρ. 95 παρ. 1 του ν. 4548/18 αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου, το περιεχόμενο των οποίων αντίκειται στο νόμο ή στο καταστατικό (ή στα χρηστά ήθη) είναι άκυρες. Πρόκειται για ακυρότητα που σχετίζεται με το περιεχόμενο της απόφασεως του Δ.Σ., όταν αυτό το περιεχόμενο έρχεται σε αντίθεση με το νόμο ή το καταστατικό. Δεν ανατίθεται όμως στο δικαστήριο ο έλεγχος του κύρους διαχειριστικών αποφάσεων, στο πλαίσιο που υπάρχει ο κανόνας της επιχειρηματικής κρίσης.

Και ενώ η αντίθεση με το νόμο και το καταστατικό επισείει ως κύρωση την ακυρότητα της απόφασης, η λήψη απόφασης με τρόπο που δεν είναι σύμφωνος με το νόμο και το καταστατικό, συνεπάγεται κατ' αρχήν ακυρότητα, εκτός αν η απόφαση αυτή λήφθηκε από όλα τα μέλη του Δ.Σ., παρόντα ή νομίμως εκπροσωπούμενα. Η ομοφωνία κάμπτεται την ύπαρξη ακόμη και ακυρότητας. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί ότι η διάταξη αυτή απαιτεί ομόφωνη απόφαση, ενώ άλλες διατάξεις για την εγκυρότητα ή το υποστατό της απόφασης δεν απαιτούν ομόφωνη

απόφαση, αλλά συμμετοχή όλων των μελών (π.χ. η διάταξη του άρθρ. 90 παρ. 3: το Δ.Σ. συνεδριάζει έγκυρα εκτός έδρας...αν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται όλα τα μέλη, ή του άρθρ. 94 παρ. 1: στην υπογραφή πρακτικού από όλα τα μέλη που ισοδυναμεί με απόφαση μπορεί να υπάρχει και πλειοψηφική απόφαση).

Επίσης προβλέπεται ακυρότητα και ακυρωσία των αποφάσεων του Δ.Σ. κατ'ανάλογη εφαρμογή των 137 και 138, λόγω της λειτουργικής ομοιότητας αυτών των αποφάσεων που λαμβάνει το Δ.Σ. με εκείνες της Γ.Σ.. Οι περιπτώσεις είναι: α) περιορισμός ή αποκλεισμός του δικαιώματος προτίμησης, β) έκδοση τίτλων κτήσης μετοχών, γ) ομολογιακό δάνειο, δ) αύξηση κεφαλαίου, ε) τροποποίηση καταστατικού από το Δ.Σ., στ) απορρόφηση της ανώνυμης εταιρίας. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρόκειται για παράδειγμα για άκυρη απόφαση αν δεν υπήρξε σύγκληση του Δ.Σ., ενώ για ακυρώσιμη αν συμμετείχαν πρόσωπα που δεν είχαν το δικαίωμα αυτό και η συμμετοχή αυτή ήταν αποφασιστική για την επίτευξη απαρτίας ή πλειοψηφίας.

Αντίθετα ο νόμος αποκλείει ρητά ως λόγο ακυρότητας ή ακυρωσίας την κατάχρηση της εξουσίας πλειοψηφίας (λόγος που προβλέπεται για τη Γ.Σ. των μετόχων).

Την ακυρότητα μπορούν να την επικαλεσθούν τα μέλη του Δ.Σ. και τρίτοι, μέτοχοι ή μη, αν έχουν προσωπικό και ειδικό έννομο συμφέρον. Ο κύκλος δηλ. των ενεργητικά νομιμοποιούμενων προσώπων διευρύνεται από την επίκληση ειδικού εννόμου συμφέροντος. Δηλ. τρίτοι (ακόμη και μέτοχοι) καταρχήν δεν ενδείκνυται να επικαλούνται την ακυρότητα, διότι με τον τρόπο αυτό θα υποκαθιστούσαν το Δ.Σ. στη διαχειριστική του κρίση. Παρά ταύτα, είναι ανάγκη να προστατευθούν οι μέτοχοι και λοιποί τρίτοι, όταν από την παράνομη απόφαση του Δ.Σ. βλάπτονται προσωπικά τους συμφέροντα. Στην περίπτωση αυτή δηλ. (όπως

συμβαίνει και στην περίπτωση της άμεσης ζημίας) ο μέτοχος ή ο τρίτος έχουν ατομικό δικαίωμα προστασίας και θα έχουν έννομο συμφέρον να επικαλεσθούν την ακυρότητα της απόφασης, ομοίως εντός εξάμηνης προθεσμίας, όχι όμως με αναφορά στο εταιρικό συμφέρον και τη σκοπιμότητα της διαχειριστικής κρίσης του Δ.Σ., αλλά με αναφορά στη βλάβη που προσωπικά και άμεσα υφίστανται. Όπως δηλαδή ο μέτοχος ή ο τρίτος δανειστής νομιμοποιούνται να αξιώσουν οι ίδιοι την άμεση ζημία που υφίστανται από πράξεις του Δ.Σ., με τον ίδιο τρόπο θα μπορούν και να επικαλεσθούν την ακυρότητα μιας απόφασης του Δ.Σ. που τους βλάπτει προσωπικά και άμεσα (π.χ. το Δ.Σ. αποφασίζει να μην καταβληθεί μέρισμα, που νόμιμα αποφασίστηκε από τη Γ.Σ. να καταβληθεί).

Ο νόμος θέτει αποκλειστική προθεσμία 6 μηνών είτε από την καταχώρηση της απόφασης στο ΓΕΜΗ, για όσες αποφάσεις υποβάλλονται σε τέτοια δημοσιότητα κατά το άρθρ. 12, είτε από την καταχώρηση στο βιβλίο πρακτικών (άρθρ. 93). Αποκλειστική προθεσμία σημαίνει ότι μετά την παρέλευση του 6μήνου δεν επέρχεται μόνο απόσβεση του σχετικού δικαιώματος, αλλά και ότι δεν μπορεί να γεννηθεί το δικαίωμα αυτό. Πρακτικά μια αγωγή με αντικείμενο την αναγνώριση ακυρότητας, θα απορριφθεί ως αβάσιμη. Αναλογικά θα πρέπει να εφαρμοστούν οι διατάξεις για τη διακοπή, καθώς η άσκηση αγωγής διακόπτει την αποσβεστική προθεσμία (προσοχή στο άρθρ. 261 παρ. 1 εδ. β, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρ. 101 παρ. 1 ν. 4139/2013: η παραγραφή που διακόπηκε με αυτό τον τρόπο αρχίζει και από την έκδοση τελεσίδικης απόφασης ή την κατ' άλλο τρόπο περάτωση της δίκης). Αναλογικά εφαρμόζονται και οι διατάξεις για την αναστολή (δικαιοστάσιο ή ανώτερη βία κατ' άρθρ. 255).

Αποκλειστική προθεσμία δεν υφίσταται σε περίπτωση διαρκούς παραβίασης διατάξεων αναγκαστικού δικαίου. Στην περίπτωση αυτή την ακυρότητα μπορεί να την προτείνουν οι μέτοχοι, χωρίς επίκληση ειδικού εννόμου συμφέροντος (αρκεί η μετοχική ιδιότητα), ανεξάρτητα αν βλάπτονται προσωπικά και άμεσα, με το σκεπτικό ότι δεν είναι ανεκτό για τους μετόχους να διαιωνίζεται μια παράνομη κατάσταση στην εταιρεία, χωρίς να μπορούν να αντιδράσουν. Μπορεί επίσης την ακυρότητα αυτή να τη λάβει και το δικαστήριο αυτεπάγγελα υπόψη.

Η απόφαση του δικαστηρίου που αναγνωρίζει την ακυρότητα ή κατ' αναλογία κηρύσσει την ακυρωσία υπόκειται σε δημοσιότητα, αν η απόφαση του Δ.Σ, της οποίας η ακυρότητα αναγνωρίσθηκε ή η ακυρωσία κηρύχθηκε υπέκειτο σε δημοσιότητα.

Τέλος, οι άκυρες και ακυρώσιμες αποφάσεις κατά ρητή επιταγή του νόμου (άρθρ. 95 παρ. 6) δεν επηρεάζουν τις προβλέψεις του άρθρ. 86 παρ. 2 και 3 σχετικά με τη δέσμευση της εταιρείας απέναντι στους τρίτους για πράξεις καθ' υπέρβαση του εταιρικού σκοπού ή για περιορισμούς της εξουσίας του Δ.Σ. Πρόκειται για υιοθέτηση της αρχής *Prokura*, την οποία υιοθετούν οι Οδηγίες 2009/101 και 2017/1132, σε αντίθεση με την αρχή *ultra vires* (σύστημα «ειδικότητας»), κατά την οποία το νομικό πρόσωπο δεν δεσμεύεται για πράξεις εκτός σκοπού.

Στο σημείο αυτό πιστεύουμε ότι ο νόμος θα έπρεπε ρητά να εισάγει την αρχή του φαινομένου δικαίου και της προστασίας των τρίτων από ελαττωματικές αποφάσεις του Δ.Σ., αφού, όπως είπαμε υιοθετείται γενικά η αρχή της *Prokura*. Οι τρίτοι που συναλλάχθηκαν εμπιστευόμενοι το φαινόμενο της ελαττωματικής απόφασης πρέπει να προστατεύονται. Εξάλλου, οι αποφάσεις του Δ.Σ. λαμβάνονται από όργανο που υπέχει ευθύνη απέναντι στην εταιρεία, ενώ καταρχήν οι μέτοχοι είναι ανεύθυνοι. Εύλογα μπορεί να υποστηριχθεί ότι η ευθύνη αυτή θα αποτελεί

ασφαλιστική δικλείδα, που θα αντιμετωπίζει με κάποια επάρκεια, έστω και *ex post*, τα προβλήματα των παράνομων αποφάσεων του Δ.Σ. Επίσης, οι αποφάσεις του Δ.Σ. αφού ληφθούν εκτελούνται, οπότε θα είναι συχνά χωρίς νόημα το να εξετάζεται αν οι αποφάσεις αυτές ήσαν ή όχι «έγκυρες», ενώ, αν έχουν εκτελεσθεί (όπως συχνότατα θα συμβαίνει), θα απομένει (όπως μόλις ελέχθη) το ζήτημα της ευθύνης, ενώ παράλληλα θα λειτουργεί – και ορθά - το φαινόμενο δικαίου.

V. Ελαττωματικές αποφάσεις ΓΣ

Οι ελαττωματικές αποφάσεις της Γ.Σ. διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες: α) τις ανυπόστατες (άρθρ. 139, 140 παρ. 2 εδ. α'), β) τις άκυρες (άρθρ. 138) και γ) τις ακυρώσιμες (άρθρ. 137).

Άκυρες είναι οι αποφάσεις της ΓΣ αν δεν υπήρξε σύγκληση του οργάνου. Σύγκληση σημαίνει πρόσκληση (οι προϋποθέσεις στο άρθρ. 121) και συνεδρίαση στην έδρα της εταιρίας (άρθρ. 120). Θεωρείται ότι συγκλήθηκε η Γ.Σ. με τα εξής ελάχιστα στοιχεία: πρόσκληση προερχόμενη από την εταιρεία (Δ.Σ., μέλος αυτού, η από τη μειοψηφία) που να περιέχει ένδειξη ημερομηνίας και τόπου και η πρόσκληση αυτή να δημοσιεύθηκε κατά νόμο και καταστατικό (διαφοροποίηση με παλαιό άρθρο 35β που έκανε λόγο μόνο για το νόμο). Άκυρη είναι επίσης η απόφαση της Γ.Σ. αν παραβιάσθηκαν ουσιώδης όροι του άρθρ. 135 (απόφαση ΓΣ χωρίς συνεδρίαση), όπως προβλέπει το άρθρ. 140 παρ. 1. Επίσης αν η απόφαση λαμβάνεται με περιφορά πρακτικού κατά το άρθρ. 136 και αντίκειται στο νόμο ή το καταστατικό είναι άκυρη κατά τη διάταξη του άρθρ. 140 παρ. 2 εδ β'.

Αποκλείεται η προβολή της ακυρότητας λόγω έλλειψης σύγκλησης αν ο μέτοχος αυτός μεταγενέστερα δήλωσε προς την εταιρεία εγγράφως ή με δήλωση στα πρακτικά ότι η Γ.Σ. συνεδρίασε νομίμως. Στην περίπτωση

αυτή, θεωρούμε ότι ο μέτοχος έχει όλα τα δικαιώματα από τα άρθρ. 138 ΑΚ, 140 ΑΚ, αλλά και 147 και 150 ΑΚ. Επίσης αποκλείεται να προβληθεί η ακυρότητα αποφάσεων, κατά την παρ. 5 του άρθρ. 138, όταν αντικείμενο της απόφασης είναι τίτλοι που πρόκειται να εισαχθούν σε ρυθμιζόμενη αγορά ή σε Πολυμερή Μηχανισμό Διαπραγμάτευσης. Η προβολή της ακυρότητας της απόφασης της Γ.Σ. στην περίπτωση αυτή είναι δυνατή μόνο μέχρι την έναρξη διαπραγμάτευσης των μετοχών που προκύπτουν ή, κατά περίπτωση, μόνο μέχρι την αποκοπή του δικαιώματος προτίμησης. Εν προκειμένω συνεπώς δεν αποκλείεται πλήρως, αλλά περιορίζεται χρονικά η προβολή της ακυρότητας. Ανάλογες ρυθμίσεις για το ίδιο ή παρεμφερή θέματα υπάρχουν ήδη τόσο στο ελληνικό, όσο και σε αλλοδαπά δίκαια (βλ. άρθρο 15 του ν. 3777/2009, παράγραφος 246a AktG). Αν συνεπώς έχει παρέλθει η προθεσμία που τάσσει η διάταξη, η προστασία κάθε προσώπου που θίγεται από το ελάττωμα της απόφασης θα συνίσταται στην αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη. Το θιγόμενο πρόσωπο μάλιστα θα μπορεί να αξιώσει αποζημίωση και από άλλα πλην της εταιρείας πρόσωπα, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις των γενικών διατάξεων. Πάντως οι περιορισμοί της παραγράφου 5 δεν ισχύουν αν από την παράβαση που σημειώθηκε προκύπτει διαρκής παραβίαση διατάξεων αναγκαστικού δικαίου. Τέτοια παράβαση μπορεί να αφορά π.χ. την υιοθέτηση παράνομου εταιρικού σκοπού, ενώ δεν θα πρόκειται για διαρκή παράβαση αν π.χ. η έκθεση του Δ.Σ. για την κατάργηση του δικαιώματος προτίμησης ήταν ελλιπής.

Όπως και στην περίπτωση του Δ.Σ. έτσι και εδώ ο νόμος προβλέπει αποκλειστική προθεσμία επίκλησης, η οποία είναι μεγαλύτερη και διαρκεί ένα έτος από τη λήψη της απόφασης ή την καταχώρισή της στο ΓΕΜΗ αν υποβάλλεται σε δημοσιότητα. Σύμφωνα με το άρθρο 134

παράγραφος 2, η προθεσμία του έτους δεν συμπληρώνεται πριν ο μέτοχος λάβει το πρακτικό της γενικής συνέλευσης, όπου έχει καταχωρισθεί η απόφαση, με την προϋπόθεση ότι ζήτησε το πρακτικό αυτό εντός της παραπάνω προθεσμίας. Σε περίπτωση διαρκούς παραβίασης διατάξεων αναγκαστικού δικαίου, η προβολή της ακυρότητας δεν υπόκειται σε προθεσμία. Το ίδιο ισχύει – δηλ. δεν υπάρχει προθεσμία – και όταν με τροποποίηση του καταστατικού ο σκοπός της εταιρείας καθίσταται παράνομος ή αντικείμενος στη δημόσια τάξη.

Η ακυρότητα μπορεί να προβληθεί από κάθε πρόσωπο, μέτοχο ή τρίτο, που έχει έννομο συμφέρον. Η ακυρότητα (ως απόλυτη ακυρότητα) μπορεί να ληφθεί και αυτεπάγγελα υπόψη από το δικαστήριο (άρθρ. 138 παρ. 6). Με γνώμονα την άρση ερμηνευτικών αμφισβητήσεων, η τυχόν εξώδικη προβολή της ακυρότητας εντός της τασσόμενης προθεσμίας, επιβάλλεται να είναι ρητή και έγγραφη, να αφορά συγκεκριμένη απόφαση και να περιγράφει (έστω και με συντομία) το λόγο της ακυρότητας.

Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει και ασφαλιστικά μέτρα πριν από την άσκηση της αγωγής με την προϋπόθεση να ασκηθεί η αγωγή εντός 15 ημερών από την έκδοση της απόφασης των ασφαλιστικών μέτρων (αυτό πρέπει να το μνημονεύει η απόφαση). Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει ακόμη και την προσωρινή αναστολή της ισχύος της απόφασης με ή χωρίς παροχή εγγύησης από τους αιτούντες.

Τέλος η απόφαση που αναγνωρίζει την ακυρότητα της απόφασης της Γ.Σ., αλλά και η οποιαδήποτε απόφαση ασφαλιστικών μέτρων υπόκεινται στην ίδια δημοσιότητα που υπόκειται και η απόφαση που αποτελεί το αντικείμενο της δίκης.

Ακυρώσιμες είναι οι αποφάσεις ΓΣ: όταν λήφθηκαν με τρόπο που δεν είναι σύμφωνος με το νόμο ή το καταστατικό (όταν πρόκειται για έγκυρη διάταξη π.χ. διάταξη που αλλοιώνει τις προϋποθέσεις συμμετοχής στη Γ.Σ. μετόχου δεν είναι έγκυρη), ή όταν προέκυψαν από μη νομίμως συγκληθείσα και συγκροτηθείσα ΓΣ. Δεν πρόκειται για ακύρωση αν η απόφαση έρχεται σε αντίθεση με εσωτερικό κανονισμό. Ζήτημα υπάρχει αν η απόφαση έρχεται σε αντίθεση με εξω-εταιρική συμφωνία: όσον αφορά σε ενοχικές συμφωνίες ζήτημα ακύρωσης δεν τίθεται. Το ζήτημα τίθεται για τις εξωεταιρικές συμφωνίες, στις οποίες μετέχουν όλοι οι μέτοχοι, οπότε εφόσον είναι προσαρμοσμένες στο καταστατικό της εταιρίας, θα μπορούσε να αποτελέσουν «οιονεί καταστατική ρύθμιση», όμως και πάλι η ακύρωση θα γίνει μέσω του θεσμού της καταχρηστικής άσκησης της εξουσίας της πλειοψηφίας, που θα δούμε στη συνέχεια. Περαιτέρω ακυρώσιμη είναι η απόφαση όταν λήφθηκε: α) χωρίς να παρασχεθούν οι πληροφορίες κατ' άρθρ. 141 και αναφέρονται στα θέματα της απόφασης που λήφθηκε, β) όταν η εξουσία της πλειοψηφίας ασκήθηκε καταχρηστικά με τους όρους του άρθρ. 281 ΑΚ, αλλά και γ) όταν πρόκειται παραβίαση επουσιωδών διατάξεων για τη λήψη απόφασης ΓΣ χωρίς συνεδρίαση (άρθρ. 135 σε συνδ. με 140 παρ. 1). Αποκλείεται η ακυρωσία σε περίπτωση συμμετοχής προσώπων στη Γ.Σ. που δεν είχαν δικαίωμα και η συμμετοχή τους δεν ήταν αποφασιστική για την απαρτία ή η ψήφος για την πλειοψηφία, σε περίπτωση ακυρότητας ή ακυρωσίας επιμέρους ψήφων που δεν ήταν αποφασιστικές για την πλειοψηφία, σε περίπτωση αοριστιών ή πλημμελειών του πρακτικού, εκτός αν άπτονται της διάγνωσης του περιεχομένου της απόφασης, σε περίπτωση ελαττώματος στην απόφαση ΔΣ για σύγκληση ΓΣ, εκτός αν επέφερε μη έγκαιρη και επαρκή πληροφόρηση μετόχων, αν δεν τηρήθηκαν ή πλημμελώς τηρήθηκαν οι

διατάξεις για την αποστολή email για επικείμενες ΓΣ (122 παρ. 4), για τη θέση στη διάθεση των μετόχων πρόκλησης για σύγκληση ΓΣ, αριθμού μετοχών, εντύπων και επιπλέον πληροφοριών των εταιριών που οι μετοχές είναι εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά (123 παρ. 3 και 4). Δυνατότητα ακύρωσης δεν παρέχεται προκειμένου για αποφάσεις που επικυρώθηκαν με νεότερη απόφαση της γενικής συνέλευσης, παρέχεται όμως δικαίωμα αποζημίωσης στους ζημιωθέντες, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων της δίκης ακύρωσης. Επιπρόσθετα, με γνώμονα τις σοβαρές πρακτικές δυσχέρειες που μπορεί να επιφέρει τυχόν ακύρωση απόφασης Γ.Σ. σχετικά με έκδοση νέων τίτλων που πρόκειται να εισαχθούν στο χρηματιστήριο (ιδίως απόφαση για αύξηση κεφαλαίου ή έκδοση νέων μετοχών με μείωση της ονομαστικής αξίας των μετοχών – split, ή έκδοση ομολογιών), κατά κύριο λόγο εξαιτίας της ανάμειξης και – αναγκαία – της ενιαίας συναλλακτικής κυκλοφορίας των άυλων δικαιωμάτων προτίμησης και των εν γένει άυλων τίτλων της εταιρείας, προτείνεται να μην επιτρέπεται η ακύρωση των αποφάσεων αυτών. Στην περίπτωση αυτή, η προστασία κάθε προσώπου που θίγεται από το ελάττωμα της απόφασης θα είναι η αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη από την απόφαση. Το θιγόμενο πρόσωπο μάλιστα θα μπορεί να αξιώσει αποζημίωση και από άλλα πλην της εταιρείας πρόσωπα, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις των γενικών διατάξεων.

Την ακύρωση μπορεί να ζητήσει μέτοχος (ή και συνασπισμός μετόχων, εφόσον λειτουργούν ως ομόδικοι ή κοινωνίας δικαιώματος επί μετοχών, όπως επί κληρονομικής διαδοχής από περισσότερους κληρονόμους) που κατέχει το 2/100 των μετοχών του κεφαλαίου (ενν. του καταβεβλημένου όχι του ονομαστικού μετοχικού κεφαλαίου ή του μετοχικού κεφαλαίου που εκπροσωπήθηκε στη συνέλευση), αν δεν παρέστη στη συνέλευση ή αντιτάχθηκε στην απόφαση, κάθε μέλος του

Δ.Σ. ξεχωριστά (**υποκείμενο δικαίου δεν μπορεί να είναι το όργανο**). Αν υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων ορίζεται ειδικός εκπρόσωπος για τη δίκη. Ακόμη, όταν πρόκειται για παράλειψη των σχετικών πληροφοριών οι μέτοχοι που ζήτησαν τις πληροφορίες και εκπροσωπούν το 1/20 του καταβεβλημένου κεφαλαίου. Οι μέτοχοι πρέπει να αποδείξουν ότι έχουν τις άνω μετοχές που τους νομιμοποιούν για την άσκηση της σχετικής αγωγής, **τόσο** κατά την άσκηση της αγωγής, **όσο** και κατά το χρόνο κατάθεσης των προτάσεων με το νέο 237 παρ. 1 ΚΠολΔ. Αν εν τω μεταξύ έχουν μεταβιβάσει (**με ειδική διαδοχή και όχι καθολική**) τις μετοχές τους μπορούν να εγείρουν αξίωση αποζημίωσης, όπως ορίζει η παρ. 4 του άρθρ. 137 (εν επιδικία υποκατάσταση του δικαιώματος ακύρωσης από το δικαίωμα αποζημίωσης). Ουσιαστικά πρόκειται για αντικατάσταση του αρχικού αιτήματος ακύρωσης, σε καταψηφιστικό αίτημα αποζημίωσης (καταβάλλοντας μέχρι τη συζήτηση της αγωγής το αναλογούν δικαστικό ένσημο. Άρθρ. 237 παρ. 1 εδ γ'). Κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρ. 225 ΚΠολΔ η δίκη συνεχίζεται από τον αρχικό ενάγοντα, ενώ ο νέος μπορεί να ασκήσει μόνο παρέμβαση (225 παρ. 2 εδ. τελ. ΚΠολΔ) και με τη συμφωνία όλων των αρχικών διαδίκων (ΚΠολΔ 79, παρ. 2, 85) να αναλάβει τη δίκη ως κύριος διάδικος. Να σημειώσουμε ότι το παραπάνω άρθρο απαιτεί **μεταβίβαση** – δηλ. εκούσια οικονομική αποστασιοποίηση – και όχι άλλο λόγο (**π.χ. αύξηση κεφαλαίου**), οπότε και δεν αίρεται η ακυρωτική προστασία του μετόχου. Δικαίωμα έγερσης αγωγής ακύρωσης φέρουν και πρόσωπα στα οποία έχουν παραχωρηθεί από μέτοχο εμπράγματα δικαιώματα σε μετοχές (ενεχυρούχος δανειστής, επικαρπωτής) που αντιπροσωπεύουν αντίστοιχα με τα ανωτέρω ποσοστά του κεφαλαίου, δυνάμει της νέας διάταξης της παραγράφου 3 του άρθρου 54, υπό την προϋπόθεση ότι αυτά έχουν τα δικαιώματα ψήφου.

Η αγωγή ακύρωσης δικάζεται από το μονομελές πρωτοδικείο, με την επισήμανση, πάντως, ότι θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα από την Πολιτεία και τους διαδίκους για σύντομο προσδιορισμό δικασίμου της αγωγής, ενόψει της ανάγκης ταχύτερης επίτευξης ασφάλειας δικαίου, σχετικά με το κύρος των αποφάσεων της Α.Ε.

Η αγωγή στρέφεται κατά της εταιρείας.

Υφίσταται και εδώ αποκλειστική προθεσμία άσκησης της αγωγής ακύρωσης, η οποία είναι 4 μήνες από τη λήψη της απόφασης ή από την καταχώρησή της στο ΓΕΜΗ. Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 134 παράγραφος 2 η προθεσμία δεν συμπληρώνεται πριν ο μέτοχος λάβει το πρακτικό της γενικής συνέλευσης, όπου έχει καταχωρισθεί η απόφαση, με την προϋπόθεση ότι ζήτησε το πρακτικό αυτό εντός της παραπάνω προθεσμίας.

Η δικαστική απόφαση που ακυρώνει την απόφαση της Γ.Σ. ισχύει έναντι όλων. Προστατεύονται όμως οι καλόπιστοι τρίτοι με ρητή διάταξη, εκτός αν ο τρίτος γνώριζε ή από βαριά αμέλεια αγνοούσε το ελάττωμα της απόφασης.

Πέρα από την δικαστική απόφαση, υποβάλλεται σε δηλωτική δημοσιότητα και η άσκηση της αγωγής ακύρωσης. Διευκρινίζεται, κατόπιν και σχετικού προβληματισμού της Διεύθυνσης Α.Ε. & Πίστεως και σχετικής γνωμοδότησης του Ν.Σ.Κ., ότι τυχόν ακυρώσιμες αποφάσεις, που, με βάση το περιεχόμενό τους, υποβάλλονται σε δημοσιότητα, καταχωρίζονται στο Μητρώο, εφόσον δεν έχει εκδοθεί απόφαση για την ακύρωσή τους ή σχετική απόφαση ασφαλιστικών μέτρων ή προσωρινή διαταγή.

Τέλος, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει ασφαλιστικά μέτρα, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω για τις άκυρες αποφάσεις, όπως μπορεί να

διατάξει και την προσωρινή αναστολή ισχύος της απόφασης αντίστοιχα με όσα αναφέρθηκαν επίσης παραπάνω.